Kazna maloljetničkog zatvora

Vujčić, Giovanna

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:199:139641

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-22**

Repository / Repozitorij:

Repository Faculty of Law University of Zagreb

Sveučilište u Zagrebu

Porezni studij

Katedra za kazneno i procesno pravo

Giovanna Vujčić

KAZNA MALOLJETNIČKOG ZATVORA

Završni rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Zoran Burić

Zagreb, rujan 2024.

Izjava o izvornosti

Ja, Giovanna Vujčić pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica završnog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade nisam koristila drugim izvorima od onih navedenih u radu.

Giovanna Vujčić

SADRŽAJ

1. Uvod……5

2. Kazna maloljetničkog zatvora ……..8

2.1. Osobitosti kazne maloljetničkog zatvora……..…8

2.2. Pravne pretpostavke za izricanje kazne maloljetničkog zatvora……9

2.3. Trajanje kazne maloljetničkog zatvora u Rh……11

2.4. Koja je svrha izricanja kazne maloljetničkog zatvora?.....13

3. Statistički podaci o broju prijavljenih i osuđenih maloljetnika prema kaznenim djelima, pokušaju i izrečenim kaznama u Rh

3.1. Broj prijavljenih maloljetnika prema grupama kaznenih djela…….14

3.2. Broj osuđenih maloljetnika prema grupama kaznenih djela na kaznu maloljetničkog zatvora …….....17

3.3. Broj osuđenih maloljetnika prema grupama kaznenih djela na pridržaj maloljetničkog zatvora…….19

4. Postupak prema maloljetnicima

4.1. Specijalizirana tijela koja sudjeluju u postupku prema maloljetnicima.....21

4.2. Uhićenje……23

4.3. Prethodni postupak…….24

4.4. Uvjetni otpust……..26

5. Izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora u Rh

5.1. Kaznionica u Turopolju…….29

5.2. Kaznionica u Požegi……31

5.3. Kaznionica u Valturi……..…32

6. Zaključak……...33

7. Literatura…….35

Kazna maloljetničkog zatvora u RH

Sažetak:

Kazna maloljetničkog zatvora jedna je od najrestriktivnijih mjera koja se može izreći maloljetnom počinitelju kaznenih djela. Kazna maloljetničkog zatvora u nadležnosti je ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa i Sudova za mladež.[1]

Kazna maloljetničkog zatvora ne može se izreći na razdoblje kraće od šest mjeseci ni dulje od pet godina, a izriče se na pune godine i mjesece. Starijem maloljetniku koji je počinio kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora tri godine ili teža kazna može se izreći maloljetnički zatvor, kad s obzirom na narav i težinu kaznenog djela i visoki stupanj krivnje ne bi bilo opravdano izreći odgojnu mjeru, već je potrebno kažnjavanje.[2]

Prema pravilniku o načinu izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora u kaznenom i prekršajnom postupku prije upućivanja maloljetnika na izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora, sudac prekršajnog suda mora pribaviti izvješće nadležnog centra za socijalnu skrb koje sadrži stručnu procjenu maloljetnika i ima važnu ulogu u zaštiti prava i interesa maloljetnika.
U RH kazna maloljetničkog zatvora izriče se u prosjeku od 2 – 3 % slučajeva, a najviše za kaznena djela protiv imovine.

U radu se analiziraju statistički podaci osuđenih i prijavljenih maloljetnika kojima je izrečena kazna maloljetničkog zatvora. Također se prikazuje i analizira položaj maloljetnika i postupanje Sudova za mladež te ostalih nadležnih institucija. Opisuju se specijalizirane Kaznionice za maloljetnike gdje izdržavaju kaznu maloljetničkog zatvora u zatvorenim, otvorenim i poluotvorenim uvjetima s ciljem ostvarivanja svrhe maloljetničkog zatvora i sprječavanja ponavljanja kaznenog djela.

Ključne riječi: kazna maloljetničkog zatvora, maloljetnik, povijesni razvoj, pravni okvir, specijalizirane ustanove

---

[1] Čl.2. Zakona o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje, NN 133/12
[2] Čl. 24. Zakona o sudovima za mladež, NN 81/24

Juvenile Detention Sentence in Croatia

Abstract:

Juvenile detention is one of the most restrictive measures that can be imposed on a juvenile offender. The administration of juvenile detention falls under the jurisdiction of the Ministry responsible for justice and the Youth Courts. A juvenile detention sentence cannot be imposed for a period shorter than six months or longer than five years; it is always imposed in full years and months. A juvenile who has committed a criminal offense punishable by three years of imprisonment or a more severe penalty may be sentenced to juvenile detention when, given the nature and seriousness of the offense and the high degree of guilt, it would not be justified to impose a corrective measure, and punishment is deemed necessary.

According to the regulations on the execution of juvenile detention sentences in criminal and misdemeanor proceedings, before sending a juvenile to serve a juvenile detention sentence, the misdemeanor court judge must obtain a report from the competent social welfare center. This report includes a professional assessment of the juvenile and plays an important role in protecting the rights and interests of the juvenile.

In Croatia, juvenile detention is imposed in about 2-3% of cases, most commonly for property-related crimes. This paper analyzes statistical data on convicted and reported juveniles sentenced to juvenile detention. It also presents and examines the position of juveniles and the procedures followed by Youth Courts and other relevant institutions. The paper describes the specialized juvenile correctional facilities where juveniles serve their detention in closed, open, and semi-open conditions, aiming to fulfill the purpose of juvenile detention and prevent the recurrence of criminal offenses.

Keywords: juvenile detention, juvenile, historical development, legal framework, specialized institutions

1. UVOD

Maloljetnom počinitelju kao posljedica za kazneno djelo može se izreći kazna maloljetničkog zatvora. Kazna maloljetničkog zatvora najteži je oblik sankcije koja se izriče maloljetniku za počinjeno kazneno djelo.[3] Važnu ulogu ima Konvencija o pravima djeteta - međunarodni dokument koji štiti temeljna prava i slobode djece, prvi je dokument koji pristupa djetetu kao subjektu s pravima, a ne kao osobi kojoj treba zaštita.[4] U radu se postavlja pitanje koje su pravne pretpostavke za izricanje kazne maloljetničkog zatvora? Opisuje se na koji se način izvršava kazna maloljetničkog zatvora u RH.

Prilikom izricanja kazne maloljetničkog zatvora vrlo je važno uzeti u obzir kompletnu ličnost maloljetnika, dakle njegovu volju, emocije i karakterne osobine. Važna karakteristika je dob maloljetnika. Sud ne smije izreći maloljetniku kaznu zatvora samo na temelju vrste i težine kaznenog djela, već mora utvrditi njegovu intelektualnu i emocionalnu zrelost. Vrlo je važno da je maloljetnik svjestan kaznenog djela koje je počinio, tj. naglašava se razboritost i moć rasuđivanja maloljetnika u trenutku počinjena kaznenog djela.[5]

Svrha je maloljetničkog zatvora da se poduzimanjem mjera odgoja, stručnog osposobljavanja i obrazovanja utječe na daljnji razvoj njegove ličnosti i spriječi mogućnost ponavljanja kaznenog djela.[6]

Prema rezultatima posljednjih istraživanja državnog zavoda za statistiku provedenih u 2022. godini tumači se kako su Državna odvjetništva u RH izrekla 9 kazni maloljetničkog zatvora u povodu prijava za počinjena kaznena djela. Starijim maloljetnicima izrečeno je 40 pridržaja

---

[3] Zakon o sudovima za mladež, NN 84/11, 143/12, 148/13, 56/15, 126/19.
Zakon o izvršavanju kazne zatvora, NN 14/2021.
Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje, NN 133/12.
Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 144/23
Pravilnik o načinu izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora u kaznenom i prekršajnom postupku, NN 57/2013

[4] Konvencija o pravima djeteta usvojena na 44. zasjedanju Opće skupštine UN-a 20. studenog 1989. godine, Rezolucija br. 44/ 25

[5] Čl. 7. ZSM

[6] Čl. 6. st. 1. ZSM

maloljetničkog zatvora. Na temelju navedenog uočava se kako je stopa osuđenih maloljetnika na kaznu maloljetničkog zatvora porasla za 200% u odnosu na 2021. godinu.[7]

Zakon o izvršavanju kazne zatvora propisuje obvezu Ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa (u daljnjem tekstu: Središnji ured i Kaznionice) da izvješćuje Vladu RH o stanju i radu Kaznionica, te obvezu Vlade da Hrvatskom Saboru izvješće dostavlja jednom godišnje. Prema posljednjem izvješću o stanju i radu kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda iz 2022. godine utvrđeno je da je kaznu maloljetničkog zatvora izdržavalo 20 osoba, a 97 maloljetnika izvršavalo je odgojnu mjeru upućivanja u odgojni zavod.

Iako je zabilježen porast, kazna maloljetničkog zatvora izriče se u samo 3% slučajeva.[8] Politika hrvatskog maloljetničkog pravosuđa usmjerena je na izricanje kazne maloljetničkog zatvora samo iznimno, kada se smatra da se drugim mjerama i sankcijama ne može utjecati na maloljetnikovo ponašanje te kada se s obzirom na narav i težinu kaznenog djela mora izreći kazna maloljetničkog zatvora.[9]

Maloljetnički zatvor primjenjuje se *ultima ratio,* što znači kao krajnje sredstvo. Kazna maloljetničkog zatvora jedina je prava kaznenopravna sankcija, čl. 24. Zakona o sudovima za mladež (dalje u tekstu: ZSM) opisuje posebnosti, svrhu, trajanje i sadržaj kazne maloljetničkog zatvora.[10] Prema posljednjim statističkim istraživanjima zabilježen je porast broja optuženih maloljetnih počinitelja, kao i porast broja počinitelja kojima su izrečene kazne maloljetničkog zatvora.

Analizirajući broj kažnjavanih maloljetnika u posljednjih 7 godina, proizlazi da je maloljetnicima u najvećem broju slučajeva izrečena kazna maloljetničkog zatvora za kazneno djelo protiv imovine.

---

[7] Statistička izvješća Državnog zavoda za statistiku (2022.), dostupno na: www.dzs.hr (07. travnja 2023.)
[8] Statistička izvješća Državnog zavoda za statistiku (2023.), dostupno na: www.dzs.hr, Maloljetni počinitelji kaznenih djela prema vrsti odluke, 8. srpnja 2024.
[9] Carić, M. et. al. (2021.) Primjena maloljetničkog prava u kaznenom postupku prema mlađim punoljetnicima: Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 28, br. 1/2021., str. 21.
[10] Božica Cvjetko, Zakonska i sudska politika kažnjavanja maloljetnika i mlađih punoljetnika kaznom maloljetničkog zatvora, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 11, br. 2/2004, str. 841-865.

Temeljni cilj rada usmjeren je na prikaz trenutačnog stanja osuđenih i prijavljenih maloljetnih osoba za počinjena kaznena djela na temelju statitstičkih istraživanja provedenih u RH prema vrsti kaznenog djela i dobnoj kategoriji maloljetnika.

U radu se također postavlja pitanje postoje li određene pravne pretpostavke i formalni kriteriji kada će sudac donijeti odluku o kazni maloljetničkog zatvora, ili će izreći odgojnu mjeru upućivanja u odgojni zavod kao jednu od vrsta sankcija.

2. KAZNA MALOLJETNIČKOG ZATVORA

2.1. Osobitosti kazne maloljetničkog zatvora

Kaznu maloljetničkog zatvora u RH izriču sudovi za mladež. U općinskim sudovima u sjedištu županijskog suda i županijskim sudovima ustrojavaju se odjeli za mladež koji se sastoje od vijeća i sudaca za mladež. Specijalizirane ustanove u kojima se izvršava kazna maloljetničkog zatvora nazivaju se Kaznionicama. U RH kaznu maloljetničkog zatvora ženske osobe izvršavaju u specijaliziranom odjelu za maloljetnike u Kaznionici u Požegi u zatvorenim i poluotvorenim uvjetima, dok se muške osobe upućuju u Kaznionicu u Turopolju. Odjel za izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora u otvorenim uvjetima ustrojen je u Kaznionici u Valturi.[11]Posljednje izvješće o stanju i radu Kaznionica pokazuje da kaznu maloljetničkog zatvora izdržava prosječno 94% muška populacija, dok je ženska populacija prosječno kažnjavana 5,72%.[12]

Sudac nadležnog županijskog suda može izreći mjeru upućivanja na izdržavanje kazne zatvora. U tom slučaju maloljetnici koji su osuđeni na kaznu zatvora dulju od šest mjeseci upućuju se u Centar za dijagnostiku u Zagrebu, a oni kojima je izrečena kazna zatvora do šest mjeseci upućuju se u najbliži zatvor prema mjestu prebivališta maloljetnika.

U donošenju odluka o izvršavanju kazne zatvora upravna organizacija za zatvorski sustav surađuje i s drugim državnim tijelima, institucijama i pravnim osobama s ciljem poboljšavanja uvjeta izvršavanja kazne zatvora i pomoći maloljetniku. Primjerice sudac prekršajnog suda nadležan prema mjestu prebivališta ili boravišta maloljetnika (ako maloljetnik nema prebivalište) prije donošenja odluke o upućivanju maloljetnika na izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora mora kontaktirati Centar za socijalnu skrb i zatražiti izvješće te stručnu procjenu stanja maloljetnika. [13]

---

[11] Čl. 9. ZIKZ

[12] Statistički pregled izvješća o stanju i radu kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i centara u 2022. godini, Ministarstvo unutarnjih poslova, dostupno na: https://mpudt.gov.hr/izvjesca-19834/izvjesce-o-stanju-i-radu-kaznionica-zatvora-i-odgojnih-zavoda-26215/26215?lang=hr, 8. srpnja 2024.

[13] Čl. 18. st. 2. Pravilnika o načinu izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora u kaznenom i prekršajnom postupku, NN 57/2013

2.2. Pravne pretpostavke za izricanje kazne maloljetničkog zatvora

Kaznu maloljetničkog zatvora sud će izreći starijem maloljetniku kada je počinio kazneno djelo, za koje je u zakonu propisana kazna zatvora u trajanju od tri godine ili teža kazna, a smatra se da s obzirom na težinu i narav te stupanj krivnje kaznenog djela ne bi bila postignuta svrha kažnjavanja izricanjem odgojne mjere, već je potrebno kažnjavanje.[14]

Prilikom donošenja odluke o izricanju kazne maloljetničkog zatvora sud uzima u obzir više okolnosti. Hrvatsko zakonodavstvo kazneno djelo koje je počinio maloljetnik prepoznaje kao mladenački delikt. [15]

Postoje tri uvjeta za izricanje kazne maloljetničkog zatvora. Prvi se odnosi na dob maloljetnika, mora se raditi o starijem maloljetniku, dakle osobi koja je u vrijeme počinjenja kaznenog djela navršila 16, a nije navršila 18 godina života. Drugi uvjet je narav i težina kaznenog djela, maloljetnik mora počiniti kazneno djelo za koje je zakonom propisana kazna zatvora u trajanju od 3 godine ili teža kazna, primjerice ako se radi o ubojstvu ili teškom razbojništvu, no u tom slučaju također se moraju utvrditi sve relevantne činjenice i okolnosti u kojima je kazneno djelo počinjeno. Mora se ispitati je li oštećeniku nanesena ozljeda, je li djelo planirano ili je počinjeno iz nehaja te je rezultat određenog trenutka. Kao treći uvjeti ističe se stupanj krivnje maloljetnika, sud mora utvrditi da je s obzirom na narav i visoki stupanj krivnje potrebno kažnjavanje tj. izricanje kazne maloljetničkog zatvora jer se smatra da se izricanjem odgojne mjere ne može postići svrha kažnjavanja. [16]

Najvažnijim kriterijem smatra se vrsta i način počinjena kaznenog djela, no ZSM propisuje da se prilikom donošenja odluke sud ne smije fokusirati samo na kazneno djelo, već mora prikupiti i podatke o životnim okolnostima maloljetnika. A pritom se misli na prijašnji život maloljetnika

---

[14] Čl. 24. st. 2 ZSM-a
Više o maloljetničkim sankcijama i njihovoj primjeni možete pronaći u: Carić, A. (2002.) Mlađe osobe u kaznenom pravu (počinitelji i žrtve)

[15] Mladenački delikt - djelo je odraz dobi maloljetnog počinitelja, ne bi smjelo biti riječ o kaznenim djelima koja su po vrsti i težini karakteristična za punoljetne osobe (primjerice pronevjera novca, pornografija, preprodaja opojnih droga itd.).

[16] Božica Cvjetko, Zakonska i sudska politika kažnjavanja maloljetnika i mlađih punoljetnika kaznom maloljetničkog zatvora (1998. – 2003.), str. 842.

i njegova osobna svojstva, psihička razvijenost maloljetnika, prilike u kojima živi i njegova ličnost.

2.3. Trajanje kazne maloljetničkog zatvora u RH

Najkraće razdoblje na koje se maloljetnik može uputiti na odmjeravanje kazne zatvora je šest mjeseci, a najduže razdoblje od pet godina. Kazna maloljetničkog zatvora izriče se na pune mjesece i godine. U slučaju kada je maloljetnik počinio istovremeno dva kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora duža od deset godina, maloljetnik može izdržavati kaznu zatvora do deset godina.[17]

Prema posljednjim statističkim podacima objavljenim na službenoj stranici Hrvatskog sabora najbrojniju skupinu čine maloljetnici koji su izdržavali kaznu zatvora u trajanju između jedne i tri godine (62,5%). Drugu kategoriju od 28,78% maloljetnika čine oni koji su bili upućeni na izdržavanje kazne zatvora između šest mjeseci i jedne godine.[18]

Kazna maloljetničkog zatvora je najteži oblik sankcije koja se može izreći maloljetniku, te je kao takva specifična mjera s obzirom na razdoblje i duljinu trajanja u odnosu na kazne zatvora koje se izriču punoljetnim počiniteljima. Prilikom odluke o trajanju maloljetničkog zatvora sud mora uzeti u obzir sve okolnosti, a posebice težinu kaznenog djela koje je maloljetnik počinio. Primjerice, za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju do pet godina, državni odvjetnik može odlučiti da nema osnove za vođenje kaznenog postupka iako postoji osnovana sumnja da je maloljetnik počinio kazneno djelo ako smatra da ne bi bilo svrhovito vođenje postupka prema maloljetniku s obzirom na narav i okolnosti u kojima je kazneno djelo počinjeno. Također uzima u obzir i prijašnji život maloljetnika i njegova osobna svojstva.

---

[17] Čl. 25. ZSM

[18] Statistički pregled izvješća o stanju i radu kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i centara u 2022. godini, Ministarstvo unutarnjih poslova, dostupno na: https://mpudt.gov.hr/izvjesca-19834/izvjesce-o-stanju-i-radu-kaznionica-zatvora-i-odgojnih-zavoda-26215/26215?lang=hr , 8. srpnja 2024.

Državni odvjetnik sve potrebne informacije može zatražiti od roditelja, maloljetnikovih skrbnika, socijalne ustanove ili stručnih suradnika u državnom odvjetništvu.[19]

Kazna maloljetničkog zatvora prema Cvitanoviću, Horvatiću i Derenčinoviću smatra se kratkotrajnom.[20] Ako maloljetnik kojemu je izrečena kazna maloljetničkog zatvora, do dvadeset i treće godine ne izdrži kaznu zatvora, upućuje se u kaznionicu u kojoj punoljetne osobe izdržavaju kaznu zatvora. [21]

2.4. Koja je svrha izricanja kazne maloljetničkog zatvora?

Svrha maloljetničkog zatvora temelji se na načelu svrhovitosti. Temeljna svrha maloljetničkog zatvora je da se poduzimanjem mjera odgoja, obrazovanja i stručnog osposobljavanja utječe na maloljetnikovo ponašanje u svrhu suzdržavanja od ponovnog činjenja kaznenog djela. Smatra se da je posljedica delikventnog ponašanja nedostatak kućnog odgoja, okolina u kojoj djeca odrastaju, problemi u obitelji, ovisnost o raznim opojnim sredstvima, nasilje u obitelji, nedostatak komunikacije od strane roditelja itd.[22]

Kako bi sud mogao pravilno donijeti odluku, mora ocijeniti rizične i zaštitne čimbenike iz maloljetnikove okoline, kao što su obiteljske prilike maloljetnika, emocionalna zrelost, tijek obrazovanja, psiho-fizički razvoj, naznake zlouporabe alkohola i drugih opojnih sredstava, negativan utjecaj iz okoline. [23]

Postupak ocjene svih relevantnih čimbenika je ključan zbog toga što kada sud ima sve potrebne podatke, može donijeti ispravnu odluku i odrediti prema kojoj skupini maloljetnika se mogu

---

[19] Diverzija u kaznenopravnom sustavu za maloljetnike u Hrvatskoj; nacionalno istraživačko izvješće, Cajner Mraović, I.; Vuić, A.; Kujundžić, J. , 2019., str. 59.
[20] (v.) Horvatić, Ž.; Derenčinović, D., Cvitanović, L. (2017), str 213-214.
[21] Čl. 5. Pravilnika o načinu izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora u kaznenom i prekršajnom postupku, NN 57/2013.
[22] Čl. 6. st. 2. ZSM – svrha maloljetničkog zatvora
[23] Čl. 8. ZSM

primijeniti maloljetničke sankcije. Prilikom prikupljanja podataka sud za mladež mora poštovati odredbe o načinu prikupljanja podataka u kaznenom postupku prema maloljetniku.[24]

U radu se postavlja pitanje u kojoj mjeri je ispunjena svrha izricanja maloljetničkog zatvora te na koji način se može utjecati na njegovo ponašanje? Sudska praksa pokazuje da se svrha kažnjavanja postiže putem odgojnih mjera. S teorijskog stajališta smatra se da maloljetnik u zatvoru razvija negativne osobine te s aspekta društvenog stajališta dolazi do osude i posljedica za zaposlenje, buduće obrazovanje i život, stoga je potrebno ispitati na koji način poboljšati hrvatsko zakonodavstvo na nacionalnoj razini.[25]

3. STATISTIČKI PODACI O BROJU PRIJAVLJENIH I OSUĐENIH MALOLJETNIKA PREMA KAZNENIM DJELIMA, POKUŠAJU I IZREČENIM KAZNAMA U RH

3.1. Broj prijavljenih maloljetnika prema grupama kaznenih djela

Prema statističkim podacima objavljenim na službenoj stranici državnog zavoda za statistiku autorica je provela analizu broja prijavljenih maloljetnika prema grupama kaznenih djela u razdoblju od 2016. do 2022. godine.

Proučavajući statistička izvješća i podatke uočeno je da je broj prijavljenih maloljetnika od 2016. do 2022. godine relativno visok. Iako je postupno evidentirano smanjenje smatra se da je broj pokušaja za počinjenje kaznenog djela od strane maloljetnika i dalje znantan. Maloljetnici su u najvećem broju skloni kaznenim djelima protiv imovine. U tu skupinu spadaju kaznena djela teške krađe, razbojništva, utaje, neovlaštene uporabe tuđe pokretne stvari, pronevjere, oštećenje tuđe imovine, povreda tuđih prava itd.[26] Rezultati istraživanja pokazuju da su maloljetnici osjetljiva skupina i da su skloni kriminalu i razbojništvu, što zahtijeva posebnu pažnju socijalnog rada kako bi se takvo ponašanje spriječilo. Osim kaznenog

---

[24] Čl. 105. ZSM
[25] Carić A. (2002.) Mlađe osobe u kaznenom pravu (počinitelji i žrtve), Zagreb. Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
[26] KZ, NN 125/11, 56/15, 61/15

djela protiv imovine zabilježena su i kaznena djela protiv života i tijela, protiv spolne slobode, i protiv javnog reda.

U nastavku u tablici možemo promotriti broj prijavljenih maloljetnika prema grupama kaznenih djela u razdoblju od 2016. godine do 2022. godine.

U 2016. godini prijavljeno je ukupno 79 maloljetnika. Od ukupnog broja za kaznena djela protiv života i tijela prijavljeno je 6 maloljetnika. Za kaznena djela protiv zdravlja i ljudi 1 maloljetnik. Za kaznena djela protiv imovine 69 maloljetnika. Za kazneno djelo protiv računalnih sustava i programa 1 maloljetnik. Za kaznena djela protiv javnog reda 2 maloljetnika.

U 2017. godini brojke rastu za 2,53 %. Analiza pokazuje da je 5 maloljetnika prijavljeno za kaznena djela protiv života i tijela. Za kazneno djelo protiv spolne slobode 1 maloljetnik. Za kaznena djela protiv zdravlja i ljudi 1 maloljetnik. Najveći broj zabilježen je za kaznena djela protiv imovine. Za kaznena djela protiv krivotvorenja prijavljena su 4 maloljetnika. Za kaznena djela protiv javnog reda 5 maloljetnika.

U 2018. godini zabilježen je pad od 28,54 %. Za kaznena djela protiv života i tijela prijavljeno je 8 maloljetnika. Za kaznena djela protiv spolne slobode 1 maloljetnik. Za kaznena djela protiv zdravlja i ljudi 1 maloljetnik. Za kaznena djela protiv imovine 47 maloljetnika. Za kaznena djela protiv računalnih sustava 1 maloljetnik.[27]

U 2019. godini brojke kaznenih djela protiv imovine ostaju relativno visoke. Broj prijavljenih raste za 13,79%. Zabilježen je broj prijava protiv 49 maloljetnika. Za kaznena djela protiv života i tijela 12 maloljetnika. Za kaznena djela protiv računalnih sustava 1 maloljetnik. Za kaznena djela protiv javnog reda 1 maloljetnik. Za kaznena djela protiv spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta 2 maloljetnika.[28]

---

[27] Statistička izvješća Državnog zavoda za statistiku (2016. – 2018.), dostupno na: www.dzs.hr: Broj prijavljenih prema grupama kaznenih djela, 8. srpnja 2024.
[28] Statistička izvješća Državnog zavoda za statistiku (2019.), dostupno na: www.dzs.hr:Broj prijavljenih maloljetnih počinitelja prema kaznenim djelima, pokušaju i vrsti odluke u 2019., 8. srpnja 2024.

Nadalje, 2020. godina bilježi nagli pad od 33,3%. Broj prijavljenih maloljetnika za kaznena djela protiv života i tijela iznosio je 12. Za kaznena djela protiv osobne slobode 1 maloljetnik. Za kaznena djela protiv spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta 2 maloljetnika. Za kaznena djela protiv sigurnosti 3 maloljetnika. Za kaznena djela protiv imovine 23 maloljetnika. Brojke prijava za kaznena djela protiv imovine bilježe iznenađujuće rezultate pada za prosječno 66%. Za kaznena djela protiv javnog reda 2 maloljetnika. Za kaznena djela protiv zdravlja ljudi prijavljen je 1 maloljetnik.[29]

U 2021. godini ukupan broj prijavljenih maloljetnika iznosio je 44. Od toga za kaznena djela protiv života i tijela prijavljeno je njih 7. Za kaznena djela protiv spolne slobode 1 maloljetnik. Za kaznena djela protiv imovine 37 maloljetnika. Za kaznena djela protiv javnog reda te za kaznena djela protiv osobne slobode 1 maloljetnik. Dakle uočljivo je da se kriminalitet maloljetnika u posljednje tri godine smanjuje.[30]

[29] DZS, Statistička izvješća 2020., dostupno na www.dzs.hr.: Broj prijavljenih maloljetnih počinitelja prema kaznenim djelima, pokušaju i vrsti odluke u 2020., 8. srpnja 2024.

[30] DZS, Statistička izvješća 2021., dostupno na www.dzs.hr: Broj prijavljenih maloljetnih počinitelja prema kaznenim djelima, pokušaju i vrsti odluke u 2021., 8. srpnja 2024.

Tablica 1.

Broj prijavljenih maloljetnika prema grupama kaznenih djela u razdoblju od 2016. do 2022. godine

VRSTA KAZNENOG DJELA	RAZDOBLJE						
	2016. god.	2017. god.	2018. god.	2019. god.	2020. god	2021. god.	2022. god.
Protiv života i tijela	6	5	8	12	12	7	15
Protiv zdravlja i ljudi	1	1	1	0	1	0	1
Protiv imovine	69	64	47	49	23	37	31
Protiv javnog reda	2	5	0	1	2	1	0
Protiv računalnih sustava	1	0	1	1	0	0	0
Protiv spolne slobode	0	1	1	1	0	1	0
Protiv krivotvorenja	0	4	0	0	0	0	2
Protiv sigurnosti	0	0	0	0	3	0	0
Protiv spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta	0	0	0	2	2	0	4
Protiv osobne slobode	0	0	0	0	1	1	0

3.2. Broj osuđenih maloljetnika na kaznu maloljetničkog zatvora prema grupama kaznenih djela

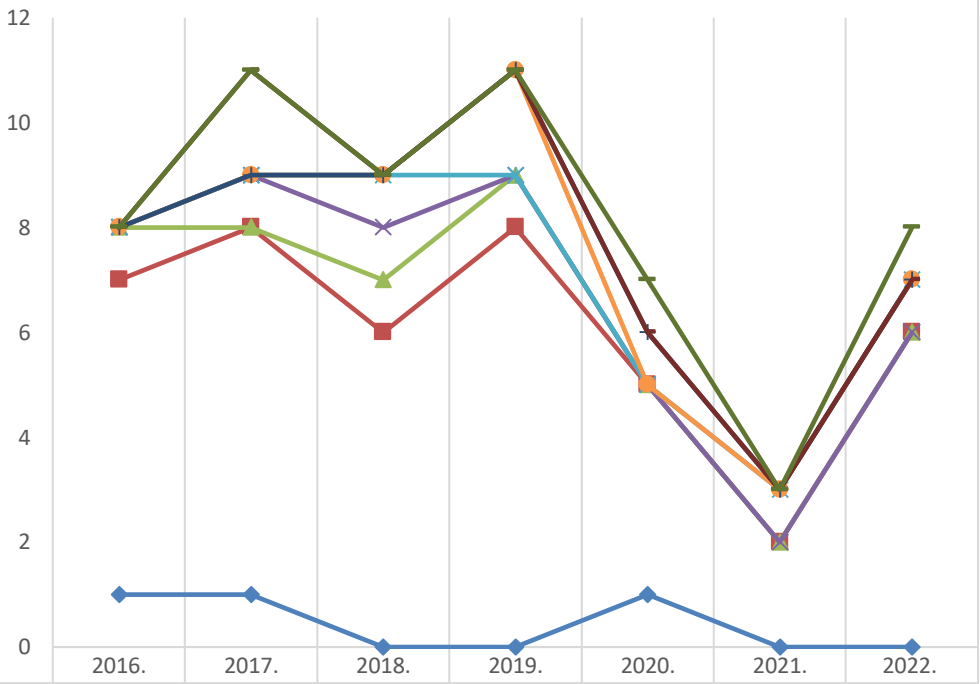

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Kazneno djelo protiv osobne slobode	0	0	0	0	1	0	1
Kazneno djelo protiv braka, obitelji i djece	0	2	0	0	0	0	0
Kazneno djelo protiv života i tijela	0	0	0	0	1	0	0
Kazneno djelo protiv opće sigurnosti	0	0	0	2	0	0	0
Kazneno djelo protiv sigurnosti prometa	0	0	1	0	0	1	1
Kazneno djelo protiv spolne slobode	0	1	1	0	0	0	0
Kazneno djelo protiv javnog reda	1	0	1	1	0	0	0
Kazneno djelo protiv imovine	6	7	6	8	4	2	6
Kazneno djelo protiv spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta	1	1	0	0	1	0	0

Broj osuđenih maloljetnika na kaznu maloljetničkog zatvora prema grupama kaznenih djela

Promatrajući grafički prikaz autorica zaključuje da se kazna maloljetničkog zatvora izriče u rijetkim slučajevima te je vidljivo da je najveći broj maloljetnika sankcioniran kaznom maloljetničkog zatvora za kaznena djela protiv imovine. U razdoblju od 2016. do 2022. godine možemo primjetiti opadajuće grafičke linije, što znači da ipak neke varijable i čimbenici pridonose poboljšanju maloljetnikovog ponašanja i padu broja osuđenih maloljetnika. No to ne isključuje činjenicu da su maloljetni delikventi skloni činjenju raznih grupa kaznenih djela kao

što su kaznena djela protiv spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta ; kaznena djela protiv imovine među koja ubrajamo kazneno djelo teške krađe, kazneno djela protiv javnog reda kao što su prisila prema službenoj osobi, kaznena djela protiv spolne slobode, kaznena djela protiv sigurnosti prometa kao što su izazivanje prometne nesreće u cestovnom prometu, kaznena djela protiv opće sigurnosti kao što su oštećenje ili uništenje zaštitinih naprava na radu, kaznena djela protiv života i tijela, kaznena djela protiv braka, obitelji i djece, kaznena djela protiv osobne slobode.[31]

3.3. Broj osuđenih maloljetnika na pridržaj maloljetničkog zatvora prema grupama kaznenih djela

Prema posljednjim statističkim podacima objavljenim na službenoj stranici državnog zavoda za statistiku broj osuđenih maloljetnika na pridržaj maloljetničkog zatvora prema grupama kaznenih djela u 2022. i 2023. godini dijeli se na kaznena djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva, kaznena djela protiv života i tijela, kaznena djela protiv ljudskih prava i temeljnih sloboda, kaznena djela protiv radnih odnosa i socijalnog osiguranja, kaznena djela protiv osobne slobode, kaznena djela protiv privatnosti, kaznena djela protiv ugleda i časti, kaznena djela protiv spolne slobode, kaznena djela protiv spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, kaznena djela protiv braka, obitelji i djece, kaznena djela protiv zdravlja ljudi, kaznena djela protiv okoliša, kaznena djela protiv opće sigurnosti, kaznena djela protiv sigurnosti prometa, kaznena djela protiv imovine, kaznena djela protiv gospodarstva, kaznena djela protiv računalnih sustava programa i podataka, kaznena djela protiv krivotvorenja, kaznena djela protiv intelektualnog vlasništva, kaznena djela protiv službene dužnosti, kaznena djela protiv pravosuđa, kaznena djela protiv javnog reda, kaznena djela protiv biračkog prava, kaznena djela protiv RH itd.[32]

Promatrajući graf autorica navodi da je najveći je broj osuđenih maloljetnika na pridržaj maloljetničkog zatvora za kaznena djela protiv imovine (42%).

---

[31] Izvor: DZS, Statistički izvještaji 2016.-2021., dostupno na www.dzs.hr.: Osuđeni maloljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama., 8. srpnja 2024.
[32] KZ, NN 61/15

Drugu skupinu osuđenih maloljetnika čine oni koji su počinili kaznena djela protiv zdravlja ljudi (19%). Broj osuđenih maloljetnika za kaznena djela protiv osobne slobode iznosi 14%, a to se odnosi na prijetnju prema čl. 139 Kz, kazneno djelo prijetnje prema čl. 139. st. 3 pri čemu se to kazneno djelo tumači kao prijetnja službenoj osobi u obavljanju javne ovlasti, mržnja prema bliskoj osobi, prijetnja prema novinaru u vezi s njegovim poslom, teža tjelesna ozljeda ili duševna smetnja.

Starijim maloljetnicima u 2022. god. izrečen je ukupno 41 pridržaj maloljetničkog zatvora, dok je u 2023. izrečeno 45 pridržaja maloljetničkog zatvora što pokazuje rast za 12,6% u odnosu na prethodnu godinu.[33]

[33] Web.dzs.hr., 2022. – „Broj osuđenih maloljetnika prema grupama kaznenih djela na pridržaj maloljetničkog zatvora“, 8. srpnja 2024.

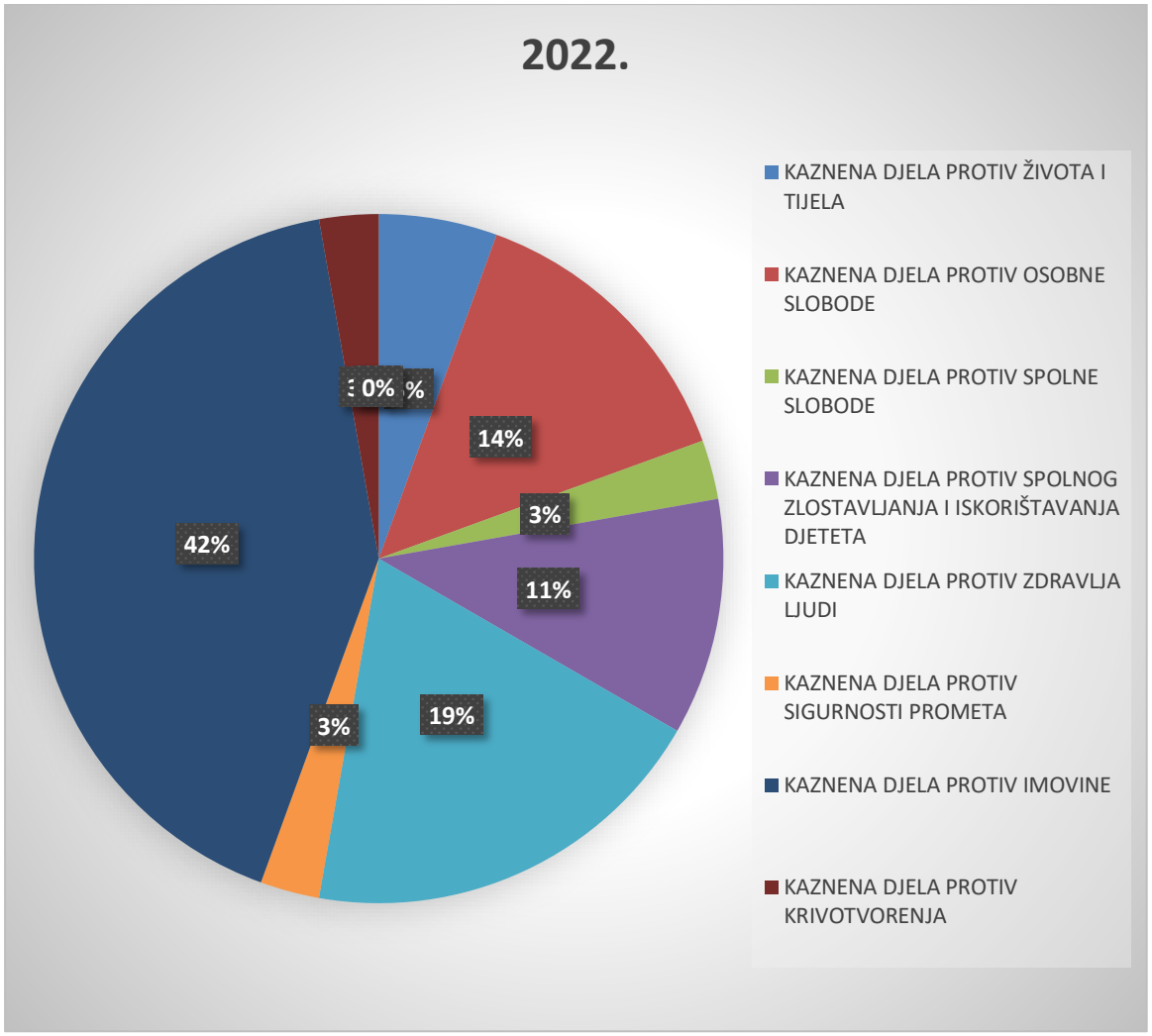
2022.
0%
%
14%
3%
11%
19%
3%
42%
KAZNENA DJELA PROTIV ŽIVOTA I TIJELA
KAZNENA DJELA PROTIV OSOBNE SLOBODE
KAZNENA DJELA PROTIV SPOLNE SLOBODE
KAZNENA DJELA PROTIV SPOLNOG ZLOSTAVLJANJA I ISKORIŠTAVANJA DJETETA
KAZNENA DJELA PROTIV ZDRAVLJA LJUDI
KAZNENA DJELA PROTIV SIGURNOSTI PROMETA
KAZNENA DJELA PROTIV IMOVINE
KAZNENA DJELA PROTIV KRIVOTVORENJA

4. POSTUPAK PREMA MALOLJETNICIMA

4.1. Specijalizirana tijela koja sudjeluju u postupku prema maloljetnicima

U kaznenim postupcima maloljetnika sude sudovi za mladež i državni odvjetnici.[34]

U općinskim sudovima u sjedištu županijskog suda i u županijskim sudovima ustrojavaju se odjeli za mladež koji se sastoje od vijeća za mladež i sudaca za mladež. [35]

Predsjednik Vrhovnog suda RH bira suce za mladež u općinskim i županijskim sudovima i Visokom kaznenom sudu RH na razdoblje od pet godina, uzimajući u obzir kriterije koje moraju zadovoljavati. Sudac za mladež mora posjedovati određena stručna znanja i kvalifikacije. Sudac za mladež mora poznavati osnove iz područja socijalnog rada, psihologije mladih, socijalne pedagogije i kriminologije.[36]

Državni odvjetnici biraju se iz redova državnih odvjetnika ili zamjenika na razdoblje od pet godina. Odluku o postavljanju državnih odvjetnika na dužnost donosi glavni državni odvjetnik RH.[37]

Za suđenje u kaznenim predmetima maloljetnika iz nadležnosti svih općinskih sudova s područja istog županijskog suda nadležan je općinski sud u sjedištu tog županijskog suda.

Vijeće za mladež općinskog suda sudi u sastavu od jednog suca za mladež i dva suca porotnika za mladež. Vijeće za mladež županijskog suda sudi u prvom stupnju u sastavu od jednog suca za mladež i dva suca porotnika, a u drugom stupnju u sastavu od tri suca od kojih je najmanje jedan sudac za mladež.

---

[34] Čl. 35. ZSM, NN 56/15
[35] Čl. 37. ZSM, NN 148/13, 56/15, 126/19
[36] Čl. 38. ZSM, NN 126/19
[37] Čl. 39. ZSM, NN126/19

Vijeće za mladež Visokog kaznenog suda RH (u daljnjem tekstu VKS) odlučuje u drugom stupnju u sastavu od tri suca. U slučaju kad odlučuje u trećem stupnju i o izvanrednim pravnim lijekovima, vijeće Vrhovnog suda RH sastavljeno je po općim propisima.[38]

Državno odvjetništvo je samostalno i neovisno pravosudno tijelo koje je ovlašteno postupati protiv počinitelja kaznenih djela, koje poduzima pravne radnje radi zaštite imovine RH te Ustava RH i zakona. U postupku prema maloljetniku ovlašteni tužitelj je državni odvjetnik. Maloljetniku se ne može suditi u odsutnosti.[39]

4.2. Uhićenje

Policijski službenici ovlašteni su uhititi maloljetnu osobu kada za to postoje zakonski uvjeti.

Dijete mlađe od 14 godina policija ne može uhiti. O uhićenju i razlozima uhićenja službena osoba dužna je obavijestiti roditelja maloljetne osobe te ih je dužan upoznati s pravima maloljetnika. Uhićenu maloljetnu osobu policijski službenik mora odmah ili najkasnije u roku od 24 sata predati pritvorskom nadzorniku ili ga mora pustiti.[40]

O uhićenju pritvorski nadzornik odmah obavještava suca za mladež, državnog odvjetnika, maloljetnikove roditelje ili skrbnika ukoliko maloljetnik nema roditelja i centar za socijalnu skrb.

Sudac za mladež dužan je maloljetnika ispitati u roku od dvanaest sati od predaje pritvorskom nadzorniku. Ispitivanju je dužan prisustvovati državni odvjetnik i branitelj.[41]

Nakon provedenog ispitivanja sudac za mladež na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika određuje pritvor ili istražni zatvor ili donosi odluku o uvjetnom otpustu maloljetnika.

---

[38] Čl. 45. ZSM,
[39] Ako su oba roditelja ili skrbnik nedostupni, pouku o pravima maloljetnika nadležna osoba dužna je dostaviti drugoj odgovarajućoj odrasloj osobi ili skrbniku. Vidi čl. 53. b. ZSM- a, NN 126/19.
[40] Posebnosti postupka policije prema mladeži, dostupno na: https://mup.gov.hr/online-prijave/zastita-djece-i-obitelji/maloljetnici/neke-posebnosti-postupka-policije-prema-mladezi/281715, 10. srpnja 2024.
[41] Čl. 63. ZSM,

Ako u roku od dvadeset sati od trenutka predaje pritvorskom nadzorniku prema maloljetniku nije određen pritvor ili istražni zatvor, maloljetnik će biti pušten na slobodu.

U slučaju kad zbog okolnosti ne može postupati sudac za mladež, radnje uhićenja poduzet će sudac istrage i o tome obavijestiti suca za mladež.[42]

4.3. Prethodni postupak

Izvidi kaznenih djela i postupak prema maloljetniku su tajni. U postupku prema maloljetnicima izvide kaznenih djela provode policijski službenici za mladež. Izvidi obuhvaćaju prikupljanje podataka o osobnim i obiteljskim prilikama u kojima maloljetnik živi.[43]

U slučaju kada državni odvjetnik ocijeni da nema osnove za vođenje kaznenog postupka prema maloljetniku, može odbaciti kaznenu prijavu te je dužan o tome obavijestiti oštećenika, uz navođenje razloga.

Ako je maloljetnik počinio kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju do pet godina ili novčana kazna, državni odvjetnik može odlučiti da nema osnove sumnje za vođenje kaznenog postupka iako postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo, kada smatra da ne bi bilo svrhovito vođenje postupka prema maloljetniku s obzirom na narav i okolnosti u kojima je kazneno djelo počinjeno.[44]

Policija provodi ispitivanje maloljetnika prema odredbama Zakona o sudovima za mladež. Ispitivanje maloljetnika prva je dokazna radnja koju provodi policija, sudovi za mladež ili državni odvjetnik. Sve policijske radnje prema maloljetnoj osobi moraju se obavljati u nazočnosti roditelja. U slučaju kada nije prisutan roditelj, umjesto roditelja prisutan će biti djelatnik socijalne skrbi ili stručni suradnik škole tj. pedagog uz nazočnost ravnatelja.[45]

---

[42] Ibid.
[43] ZSM, Prethodni postupak maloljetnika
[44] Čl. 71. ZSM, 5
[45] Ibid., str. 20.

Za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda maloljetnika ispituje državni odvjetnik ili sudac za mladež. Ispitivanje maloljetnika u skladu s odredbama zakona snima se audio video uređajem.

Dokazno ročište provodi sudac za mladež na prijedlog državnog odvjetnika ili maloljetnika.

U postupku prema maloljetniku uz činjenice koje se odnose na kazneno djelo, policija pribavlja podatke potrebne za ocjenu psihofizičke razvijenosti maloljetnika te podatke o obiteljskim prilikama. Državni odvjetnik o navedenim okolnostima može zatražiti izvješće centra za socijalnu skrb. Također kada to nalažu okolnosti slučaja, može zatražiti mišljenje liječnika, psihologa i pedagoga.

Nakon završenog pripremnog postupka, državni odvjetnik u roku od osam dana iznosi prijedlog za izricanje maloljetničke sankcije ili će rješenjem obustaviti postupak.[46]

Vrlo je važno naglasiti da maloljetnik ima pravo na branitelja od trenutka prve radnje koja je poduzeta zbog postojanja osnova sumnje da je počinio kazneno djelo.

Ako maloljetnik sam ne uzme branitelja, po službenoj dužnosti dodijelit će mu ga sudac za mladež. Branitelj po službenoj dužnosti može biti samo odvjetnik, uz uvjet da ima praksu od najmanje pet godina kao odvjetnik ili dužnosnik u pravosudnom tijelu. Branitelj se postavlja iz reda odvjetnika s liste odvjetnika za mladež Hrvatske odvjetničke komore koji moraju raspolagati odgovarajućim kvalifikacijama.[47]

4.4. Uvjetni otpust maloljetnika iz zatvora

Maloljetnik koji je osuđen na kaznu maloljetničkog zatvora može biti uvjetno otpušten ako je izdržao najmanje jednu trećinu kazne, za kojeg je utvrđeno da je učinio pomak u pravcu razvijanja svijesti o osobnoj odgovornosti. Za vrijeme uvjetnog otpusta maloljetniku sud može izreći mjeru pojačanog nadzora i posebne obveze. (čl. 27. ZSM).

---

[46] Čl. 78. ZSM
[47] Čl. 54. ZSM

O uvjetnom otpustu maloljetnika odlučuje županijski sud za mladež koji je izrekao kaznu maloljetničkog zatvora ili u čijem se sjedištu nalazi općinski sud koji je izrekao kaznu maloljetničkog zatvora. Sudac izvršenja kao pojedinac nadležan je za odobravanje otpusta do 3 mjeseca, a sudsko vijeće kojim presjeda sudac izvršenja nadležno je za odobravanje uvjetnog otpusta u dužem trajanju. Zahtjev za uvjetni otpust može podnijeti maloljetnik ili članovi njegove obitelji, a prijedlog mogu podnijeti upravitelj kaznionice za mladež ili državni odvjetnik.

Ako maloljetnik dok je na uvjetnom otpustu počini jedno ili više kaznenih djela za koja je izrečena kazna maloljetničkog zatvora od šest mjeseci, sud će opozvati uvjetni otpust.

Prije nego što sud donese rješenje o uvjetnom otpustu maloljetnika, Povjerenstvo za uvjetni otpust pregledava dokumentaciju, mišljenje i prijedlog Kaznionice, pročitat će mišljenje suda koji je donio presudu u prvom stupnju, zatražiti mišljenje centra za socijalnu skrb te pri odlučivanju uzeti će u obzir i stanje maloljetnika tj. njegovo ponašanje tijekom izdržavanja kazne, životne okolnosti i prijašnji život.[48]

Rješenjem o uvjetnom otpustu maloljetniku se izriču određene obveze, kao što su nastavak liječenja ako mu je tijekom izdržavanja kazne maloljetničkog zatvora bila izrečena mjera psihijatrijskog liječenja, neposjećivanje određenih mjesta, javljanje centru za socijalnu skrb, javljanje sucu izvršenja, prihvaćanje ponuđenog zaposlenja, zabranu približavanja žrtvi ili nekim drugim osobama, napuštanje doma na određeno vrijeme ako se radi o djelima obiteljskog nasilja itd.[49]

Prema posljednjim statističkim izvješćima u 2021. godini izrečeno je 11 uvjetnih otpusta tijekom izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora, od toga 3 uvjetna otpusta izrečena su prema maloljetnicima, a 8 prema mlađim punoljetnicima.[50]

---

[48] Damjanović, Z. Kokić- Puce, S. Klarić- Baranović: Uvjetni otpust s izdržavanja kazne zatvora; Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 11, broj 2/2004, str. 870.
[49] Uvjetni otpust, dostupno na: https://mpudt.gov.hr/probacijska-sluzba/osobe-ukljucene-u-probaciju/uvjetni-otpust-14675/14675, 09. rujna 2024.
[50] Godišnje statističko izvješće o primjenjenim pravima socijalne skrbi, pravnoj zaštiti djece, mladeži, braka, obitelji i osoba lišenih poslovne sposobnosti te zaštiti tjelesno ili mentalno oštećenih osoba u Rh u 2021. god.; Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike., Zagreb 2022., str. 93.

5. IZVRŠAVANJE KAZNE MALOLJETNIČKOG ZATVORA U RH

Kaznionice su posebne ustrojstvene jedinice Uprave za zatvorski sustav i probaciju izvan sjedišta Ministarstva pravosuđa i uprave, radi izvršavanja kazne zatvora. Poslovi kaznionica su održavanje unutarnjeg reda i nadzora nad zatvorenicima, poslovi dežurstva, smještaj i prehrana maloljetnika, obrazovanje i osposobljavanje maloljetnika, organizacija rada, vođenje propisanih evidencija itd.[51]

Maloljetnik se smješta s drugim maloljetnicima. Iznimno može biti smješten s mlađim punoljetnicima, a u svakom slučaju u istoj prostoriji ne može biti više od tri maloljetnika.

Maloljetnik uživa zaštitu temeljnih prava utvrđenih Ustavom RH, Konvencije UN-a o pravima djeteta i drugim međunarodnim ugovorima. Tijekom izdržavanja kazne maloljetničkog zatvora, maloljetnik ima pravo na posjete članova obitelji četiri puta mjesečno i blagdanom u trajanju od dva sata.

Maloljetniku se dnevno mora omogućiti boravak na zraku u trajanju od tri sata.

S ciljem ostvarivanja svrhe maloljetničkog zatvora za svakog maloljetnika donosi se pojedinačni program izvršavanja kazne zatvora koji se sastoji od psihosocijalnih, obrazovnih, pedagoških, zdravstvenih, sigurnosnih i radnih postupaka.[52]

Tijekom izdržavanja kazne maloljetnik ima pravo na obrazovanje. Obrazovni program odnosi se na završavanje osnovne škole bez obzira na dob maloljetnika te osposobljavanje za određena zanimanja.

U kaznenim tijelima jednom tjedno organiziraju se različite vrste sportsko-rekreativnih aktivnosti, kulturnih i vjerskih događaja, u skladu s mogućnostima kaznionice te iskazanim interesima maloljetnika.

---

[51] ZIKZ, NN 14/21, 155/23
[52] Čl. 10. ZSM

Maloljetnici imaju pravo na vjeroispovijest koristeći vlastitu vjersku literaturu te imaju pravo na komunikaciju s predstavnikom vjerske zajednice.

Važno je istaknuti da maloljetnici u Hrvatskim kaznionicama uživaju niz pogodnosti. Primjerice omogućava im se češći dodir s vanjskim svijetom, korištenje vlastitog tv prijamnika, priprema hrane i pića, uređenje prostorije u kojoj borave, komunikacija s obitelji i roditeljima, telefoniranje bez nadzora itd.[53]

Maloljetnik ima pravo na sigurnosnu mjeru obveznog liječenja od ovisnosti, koja se izvršava u kaznionici ako je izrečena uz kaznu maloljetničkog zatvora.[54]

Svrha pojedinačnog tretmana i niza pogodnosti maloljetnika je omogućavanje stabilne strukture maloljetnika te razvoj vještina za život bez kriminala.

5.1. Kaznionica u Turopolju

Kazna maloljetničkog zatvora u zatvorenim uvjetima za muškarce izvršava se u Kaznionici u Turoplju. Kaznionica u Turopolju smještena je u blizini naselja Turopolje, na udaljenosti od 13 km od Velike Gorice. Ustrojena je 1959. godine, a prema stupnju sigurnosti i ograničenju slobode kretanja poluotvorenog je tipa.

Posjete maloljetnim zatvorenicima su nedjeljom i praznicima od 09:30-12:30 i od 13:30-16:30. Zatvorenik ima pravo jedan put mjesečno ili tijekom blagdana primiti paket do težine od 7 kg, koji mu se uručuje nakon što se pregleda. Zatvoreniku obitelj ili treće osobe imaju pravo na uplatu novca putem pošte ili na IBAN Kaznionice s naznakom imena zatvorenika za kojeg se novac uplaćuje.[55]

---

[53] Izvor: Izvješće o stanju i radu kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i centara (2020.), dostupno na: www.dzs.hr., 09. rujna 2024.
[54] Izvor: Izvješće o stanju i radu kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i centara (2021.), dostupno na: www.dzs.hr, Statistički izvještaji, 09. rujna 2024.
[55] Kaznionica u Turopolju, dostupno na: https://mpudt.gov.hr/kaznionica-u-turopolju/6574?lang=hr, 09. rujna 2024.

Tijekom izdržavanje kazne maloljetničkog zatvora, maloljetnici mogu dobiti svjedodžbu pomoćnog kuhara, konobara i zavarivača. Nadležne institucije smatraju da je među najhitnijim potrebama maloljetnika pronalazak sigurnih smještaja za maloljetnike koji pri odlasku iz zatvora nemaju garanciju zdrave obitelji i uvjeta života. Kaznionica u Turopolju trenutno ima 37 maloljetnika muškog roda.[56]

Maloljetnici imaju pravo na tri obroka dnevno. Tijekom 2022. godine 209 maloljetnika završilo je obrazovne programe, maloljetnici imaju pravo i na razne sportsko- rekreativne programe kao što su nogomet, košarka, odbojka, šah, stolni tenis i dr. razne aktivnosti. Omogućava im se vjeroispovijest, imaju pravo koristiti vlastitu vjersku literaturu te mogu kontaktirati s ovlaštenim vjerskim predstavnikom vjerske zajednice upisane u Evidenciji vjerskih zajednica u RH.[57]

5.2. Kaznionica u Požegi

Kaznionica u Požegi je posebna ustrojstvena jedinica Ministarstva pravosuđa i uprave, Uprave za zatvorski sustav i probaciju, kazneno tijelo u kojoj se izvršavaju mjere kazne zatvora izrečene osuđenim maloljetnim i punoljetnim osobama.

Kaznu maloljetničkog zatvora u Rh ženske osobe izdržavaju u Kaznionici u Požegi u zatvorenim, otvorenim i poluotvorenim uvjetima. Posjete su subotom od 14:00 – 19:00 h te nedjeljom i blagdanom od 08:00 – 13:00 h.

Prostori Kaznionice u Požegi koji su korišteni za smještaj maloljetnika, predani su Zatvoru u Požegi koji je 2021. god. adaptiran te su prošireni kapaciteti za 37 mjesta u zatvorenim uvjetima. 2021. god.

---

[56] Statistički pregled izvješća o stanju i radu kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i centara u Rh u 2022. godini, Ministarstvo unutarnjih poslova, dostupno na: https://mpudt.gov.hr/izvjesca-19834/izvjesce-o-stanju-i-radu-kaznionica-zatvora-i-odgojnih-zavoda-26215/26215?lang=hr
[57] Ibid. str. 25.

Rad Kaznionice u Požegi financira se iz sredstava Državnog proračuna te iz ostvarenih vlastitih prihoda, te prihoda posebne namjene. Sukladno zakonskim odredbama zatvorenike se potiče na rad i omogućuje im se rad temeljem Zakona o izvršavanju kazne zatvora i Pravilnika o radu i strukovnoj izobrazbi, popisu i opisu radnih mjesta zatvorenika te naknadi za rad i nagradi.[58]

5.3. Kaznionica u Valturi

Kaznionica u Valturi osnovana je 1956. godine. Kazna maloljetničkog zatvora u otvorenim uvjetima izvršava se u Kaznionici u Valturi.

Smještajni kapacitet Kaznionice je 208 zatvorenika. Kaznionica odgovara svim smještajnim kapacitetima i životnim standardima. Sadrži prostorije za osobnu higijenu, odjeću, obuću i posteljinu. Maloljetniku je osigurana zdravstvena zaštita čime se osigurava zaštita ljudskih prava.

Svi zatvorenici također imaju pravo na rad i slobodu kretanja. Osigurava mu se rad tijekom izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora u skladu s njegovim sposobnostima i uvjetima Kaznionice.

Rad tijekom izvršavanja kazne u Kaznionici financira se iz sredstava Državnog proračuna ili iz prihoda iz vlastite djelatnosti. Sredstva iz vlastitih djelatnosti planirana su racionalno i usmjerena izradi financijskog plana za tekuću kalendarsku godinu.

Prema posljednjim podacima Ministarstva pravosuđa i uprave, Uprave za zatvorski sustav i probaciju i Središnjeg ureda, ciljevi su bili usmjereni kontinuiranom provođenju mjera štednje i racionalizacije svih troškova, provođenju mjera sigurnosti i zaštite, provođenju programskih

[58] Ministarstvo pravosuđa i uprave, uprava za zatvorski sustav i probijaciju. Kaznionica u Požegi (2020.) , dostupno na: https://mpudt.gov.hr/kaznionica-u-pozegi/6573, 09. rujna 2024.

aktivnosti zatvorenika, tehnološkom unaprjeđenju rada, korištenju prihoda iz vlastitih djelatnosti poboljšanju uvjeta života i rada maloljetnika i dr. zatvorenika itd.[59]

6. ZAKLJUČAK

Prema Zakonu o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje, ministar pravosuđa donio je Pravilnik o načinu izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora u kaznenom i prekršajnom postupku, propisuje da se kazna maloljetničkog zatvora izvršava u specijaliziranoj Kaznionici za maloljetnike ili specijaliziranom odjelu kaznionice u zatvorenim, otvorenim i poluotvorenim uvjetima do navršene dvadeset i treće godine.[60]

O upućivanju maloljetnika na izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora odlučuje sudac izvršenja prekršajnog suda nadležan prema mjestu prebivališta tj. boravišta maloljetnika. Prethodno sudac izvršenja mora pribaviti izvješće centra za socijalnu skrb koje sadrži procjenu.[61]
Iz podataka navedenih u radu te analize statističkih podataka, možemo zaključiti da se kazna maloljetničkog zatvora u RH izriče samo ultima ratio, tek u 2-3% godišnje.

Također možemo zaključiti da Državno odvjetništvo u RH uzima u obzir mogućnost primjene neformalnih sankcija maloljetničkog zakonodavstva sukladno načelu svrhovitosti već prije početka kaznenog postupka.
Temeljna svrha kažnjavanja je resocijalizacija počinitelja kroz jačanje svijesti o pogibljenosti činjenja kaznenih djela i o pravednosti kažnjavanja s ciljem omogućavanja njegovog ponovnog uključivanja u društvo. [62]

Autorica zaključuje da se svrha maloljetničkog kažnjavanja najbolje ostvaruje izricanjem odgojnih mjera propisanih u Zakonu o sudovima za mladež (u daljnjem tekstu čl. 7. ZSM).

---

[59] Kaznionica u Valturi, model financijskog plana za 2021. godinu
[60] Čl. 5. ZIKZ
[61] Čl. 50. ZSM
[62] Čl. 41. KZ

Zbog toga je maloljetnički zatvor krajnja opcija prilikom odlučivanja o kazni maloljetnika. Jedan od problema malooljetničkog zatvora u Rh je okolina u kojoj maloljetnik odrasta i boravi tijekom izdržavanja kazne. Uvjeti u maloljetničkim zatvorima mogu dovesti do dodatne traumatizacije i socijalne marginalizacije mladih.

Zatvorsko okruženje maloljetnika može dodatno udaljiti od društvenih normi, druženje sa odraslim zatvorenicima može ih potaknuti na ponovno počinjenje kaznenog djela.

U radu smo ukratko analizirali neke temeljne odredbe Zakona o sudovima za mlade, koje se primjenjuju na mlađe punoljetne osobe te koje u raspravi treba pozorno razmotriti jer neke traže i zauzimanje pravnih shvaćanja u sudskoj praksi, kao npr. prema pravnom shvaćanju Vrhovnog Suda pritvor nije obvezan kad se postupak vodi prema mlađem punoljetniku za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora jer se ona ne može izreći mlađem punoljetniku. (u daljnjem tekstu čl. 54. KZ).[63]

Zakonodavac je izričito isključio izricanje kazne dugotrajnog zatvora počinitelju koji u vrijeme izvršenja kaznenog djela nije navršio 21 godinu života, pa je ocijenjeno da takva zabrana izricanja najstrože kazne uključuje i zakonsku osnovu za blaže kažnjavanje, što je od velikog utjecaja na obligatornost pritvora.[64]

---

[63] KZ,
[64] Čl. 54. KZ

7. LITERATURA

Knjige i članci:

1. B. Cvjetko: Zakonska i sudska politika kažnjavanja maloljetnika i mlađih punoljetnika; Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb) , str. 841-865.

2. Cajner Mraović, I., Vuić, A & Kujundžić, J. (2018) Diverzija u kaznenopravnom sustavu za maloljetnike u Hrvatskoj. Zagreb: Hrabri telefon

3. Cvjetko, B., Singer, M. (2011) Kaznenopravna odgovornost mladeži u praksi i teoriji, Zagreb.

4. B. Puharić, I. Radić: Primjena načela svrhovitosti u postupanju prema maloljetnicima, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), str. 635-670.

5. I. Damjanović. Z. Kokić- Puce, S. Klarić – Baranović: Uvjetni otpust s izdržavanja kazne zatvora. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), 2004.

6. Statistička izvješća (2017. – 2023.) Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude. Zagreb: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske.

7. Ricijašm, N. (2005): Obilježja maloljetnika koji izvršavaju kaznu maloljetničkog zatvora u Rh, Kriminologija i socijalna integracija.

8. Izvješće o stanju i radu kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i centara za 2022. godinu, Vlada Rh.

9. Izvješće o stanju i radu kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i centara za 2021. godinu, Ministarstvo pravosuđa i uprave (MUP).

10. Zagorec. M, Problematika postupanja prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela, Policija i sigurnost, 2017.

Zakoni i pravni akti:

1. Prekršajni zakon (NN 39/13)

2. Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24)

3. Zakon o sudovima za mladež (NN 84/11, 143/12, 148/13, 56/15, 126/19)

4. Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje (NN 133/12)

5. Pravilnik o načinu izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora u kaznenom i prekršajnom postupku (NN 57/2013)

Pravni akti:

1. Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10, 13/17)

2. Konvencija o pravima djeteta iz 1989. (Rezolucija 44/25)
3. Standardna minimalna pravila UN-a za provođenje sudskih postupaka prema maloljetnicima iz 1989. , „ Pekinška pravila „.

Izvješća:

1. Državni zavod za statistiku, baza podataka, dostupna na https://dzs.gov.hr/ pod kategorijom; Maloljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude.

Popis tablica i grafova:

1. Broj prijavljenih maloljetnika prema grupama kaznenih djela u razdoblju od 2016. do 2022. godine.

2. Broj osuđenih maloljetnika na kaznu maloljetničkog zatvora prema grupama kaznenih djela

3. Broj osuđenih maloljetnika na pridržaj maloljetničkog zatvora prema grupama kaznenih djela